

[Bomholt.]

vederlagsfri. Imidlertid, der er ogsaa Styrke og stor Styrke i Modargumentet: at Befolkningen skal have gratis Adgang til de boglige Kulturgoder. Der er Idealitet i dette Standpunkt, og det har kostet store Anstrengelser at virkeliggøre det. For Radioen stiller det sig jo noget anderledes. De 10 Kr.s Licens har heldigvis ikke forhindret, at Modtagerne er naaet ud i de videste Kredse, saaledes at praktisk talt hele Landet nu er dækket med Modtagere. Tanken om en Laaneafgift af biblioteksbesøgende er imidlertid, for at anvende et aktuelt Udtryk, saa belastet med Fortid, at det ikke er muligt at komme nogen Vegne med den, og den maa derfor opgives. Det kan i øvrigt med god Ret siges, at det er mere rationelt at udbetale en saadan Afgift gennem Statskassen, idet Statsskatten opkræves efter en progressiv Skala, medens en Biblioteksafgift er en Kopskat, og utvivlsomt vil Udbetalingen gennem Staten medføre færre Administrationsomkostninger. Det er behageligere for Skatteyderne at betale eet Sted.

Hvis Staten ydede et Beløb til Forfatterne og lod dette Beløb notere som en Tillægsbetaling til Bibliotekerne under samme Paragraf i Finansloven, vilde Princippet set fra et Forfattersynspunkt være opretholdt, og Bibliotekerne vilde ingen Grund have til at græde.

Der har været talt om Forfatternes moralske og juridiske Ret i Relation til den udvidede Offentliggørelse af deres Bøger gennem Udlaan og Udleje. Om den moralske Ret kan der diskuteres til Dommedag. Med Hensyn til den juridiske Ret kan der siges adskilligt. Den bekendte „Freuchen-Dom“ slog fast, at en Forfatters Forbud mod Udlaan af hans Bøger er bindende. Hvad angaar Bestemmelserne i Forfatterloven af 1933, er det usikkert, hvor langt de naar. Begrebet „Offentliggørelse“ blev betydeligt udvidet i Loven af 1933, og Spørgsmaalet er, om Forfatterne er beskyttede mod Offentliggørelse i Form af Udlaan. Hvis de er det, kan de naar som helst oprette en Forfatter-Koda og indgaa i Forhandling med Bibliotekerne om en Afgift. Om Forsøget gøres, afhænger vel af, hvorledes Offentligheden stiller sig til Spørgsmaalet om Forfatternes Kaar.

Paa den nordiske Forfatterrets-konference i 1941, hvor vort Land var repræsenteret af Hr. Departementschef Graae, var der Enighed mellem samtlige nordiske Lande om, at der i en eventuel fremtidig fællesnordisk Forfatterretslov burde optages en Bestem-

melse af bl. a. følgende Indhold — jeg citerer kun den første Sætning:

„I den Hensigt at forskaffe Forfatterne en rimelig Erstatning for Udlaan og Udleje af deres Værker bemyndiges Ministeren til at fastsætte en Afgift for saadan Virksomhed.“

De nordiske Forfatterrets-Specialister er af samme Opfattelse som Konferencen. For Danmark kan nævnes Vinding Kruse og Hartvig Jacobsen.

Hvis man skal naa frem til en retsindig Bedømmelse af Forfatternes juridiske Rettigheder, er man nødt til at se deres Argumentation i en større Sammenhæng. Musikken er blevet beskyttet gennem Koda, saaledes at intet Musikstykke kan spilles i et offentligt Lokale uden Afgift. Rigsdagen har givet Koda Monopol mod, at den betaler en Afgift til Kulturfonden. Dramatikerne har ligeledes deres Rettigheder beskyttede gennem Dramaret. Musikerne og Dramatikerne har faaet deres Produktion beskyttet mod vederlagsfri Offentliggørelse, bl. a. med Rigsdagens Bistand, og nu staaer de ikke-dramatiske Forfattere tilbage og venter en lignende Ordning. Der er for mig ingen Tvivl om, at de vil opnaa en lignende Ordning, thi Rigsdagen kan ikke standse paa Halvvejen. Der er voksende Forstaaelse for Kunstnerens og Forfatterens Ret til sit Værk. Og jeg tror, at det i enhver Henseende vil være lykkeligt, om der nu findes en Løsning. Jeg gør opmærksom paa, at der for saa vidt er foretaget et Skridt paa Vejen i den omtalte Retning, idet enhver Offentliggørelse gennem Oplæsning af en Forfatters Værk, altsaa ogsaa Oplæsning af ældre Værker, i Radioen honoreres med et særligt Honorar. Radiofonien betaler 1 pCt. af sine Indtægter til Dansk Forfatterforening, der administrerer Beløbet efter nærmere fastsatte Regler.

Jeg er imidlertid af den Opfattelse, at en Afgift paa den ene eller den anden Maade fra Bibliotekerne ikke bør betragtes som et isoleret Fænomen. Der er over for Ministeriet fremsat et Forslag, der gaar ud paa, at der oprettes en Forfatterfond med Tilskud fra forskellig Side, bl. a. Afgift paa udenlandske Forfatters Honorar for Oversættelsesretten til Dansk, Afgift for Udgivelse af ældre fri Litteratur og Afgift paa Udleje fra Lejebiblioteker. Beskatning af udenlandsk Litteratur er allerede gennemført for Teaterlitteraturen og Musikken, og den skal naturligvis for Litteraturens Vedkommende gennemføres paa en saadan Maade, at den frie Import af Over-